

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Philippi Clüveri[i] Germaniæ Antiquæ Libri tres

Clüver, Philipp

Lugduni Batavorum, 1631

Cap. X. De Triboccorum, Nemetum, ac Vangionum, Germanicarum gentium transmigracione in Galliam: item de finibus eorum cis Rhenum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44541

autem postea, variante dialecto factum est *Theot*: & hinc denique *Tot*. Germanis eadem ratione ex eodem *Theush* factum est *Didenhoven*, uti à nomine *Theuderich*, *Diderich*. Sed de variâ vocabuli *Theush* mutatione satis supra, lib. I, cap. IX, dictum est.

Atque hæc ferè sunt loca, quæ Mediomatici, posterioribus etiam sæculis, in interioribus agrorum suorum finibus tenuerunt. ad Rhenum quæ vergunt; quia jam inde à Iulii Cæsaris ævo à Germanicis populis, amnem transgressis, obsessa fuerunt; in horum descriptione dicentur.

C A P. X.

10 De TRIBOCCORUM, NEMETUM, ac VANGIONUM, Germanicarum gentium transmigratione in Galliam: item de finibus eorum cis Rhenum.

MEDIOMATRICORVM igitur, ut antè dictum, agrorum partem postmodum occuparunt, expulsis Mediomaticis, tres Germaniæ nationes TRIBOCCI, NEMETES, VANGIONES. Horum omnium meminit Cæsar, belli Gallici comment. I, in exercitu Ariovisti; Tum demum Germani suas copias è castris eduxerunt; generatimque constituerunt, paribus intervallis, Harudes, Marcomannos, Triboccos, Vangiones, Nemetes, Sedusos, Svevos. Eam Mediomaticorum finium partem obledisse, quæ Rheni ripæ adjacet, auctor est Plinius, lib. IV, cap. XVI: *Rhenum autem adcolentium Germaniæ gentium, in eadem provinciâ Belgicâ, Nemetes, Tribocci, Vangiones.* & item Tacitus, in libro de Germaniâ: *Ipsam Rheni ripam haut dubiè Germanorum populi colunt, Vangiones, Tribocci, Nemetes.* Strabo quoque de Tribocci, lib. IV: *Μετὰ δὲ τὰς Ἑλληνικὰς Σηκασσοί, ἢ Μεδιωματικῆς καλοῦνται τῆς Γαλλίας, ἐν οἷς ἰδρυτὰν Γερμανικῶν ἐστὶν, πρῶτον ἐκ τῆς οὐκείας, Τριβοκχοί.* id est: *Post Helvetios Sequani ac Mediomatici Rhenum adcolunt. in quibus gens Germanica, ex patrio solo huc transgressi, Tribocchi.*

De tempore, quo huc è Germaniâ transmigraverint, nihil certi indicari posse puto. Fuisse tamen eos in Galliâ ante Ariovistum, liquet ex eo, quòd is in exercitu suo habuit eorum auxilia. nec demum cum Ariovisto simul advenisse, arguitur eo, quòd, quum Marcomanni, Sedusii, Harudes, ac Svevi, quos Ariovistus partim secum adduxerat, partim postea acceriverat, prælio à Cæsare victi, totâ Galliâ pulsi forent; Nemetum tamen, ac Vangionum, Triboccorumque nomina simul ac nationes in pristinis cis Rhenum sedibus permanserunt. Neque verò Ariovistus à Belgis Gallis accersitus fuit, neque in Belgicam transit: sed in Celticam, rogatus à proximis Celtarum Sequanis, ut his auxilium adversus Heduos Celtas ferret. Proinde etiam certum est, non sub imperio ejus fuisse dictas treis nationes, Belgicam Rheni ripam colentes; sed in amicitia, ac fortè clientelâ tantum: unde etiam auxilium ei contra Romanos tulerunt. Paulo ante Ariovistum & Marcomannos, è patrio solo transisse eas, inde conjicere datur, quòd tam recens finium Mediomaticorum, ad Rhenum usque extensorum, tunc temporis fuit memoria, uti etiam Cæsar, commentario quarto, Rhenum Mediomaticorum finibus præfluere scripserit. quòd tamen jam tunc non fiebat; dictis tribus nationibus Germanicis amnis ripam obtinentibus: multo verò minùs sub Tiberii principatu; quâ tempestate Strabo opus suum geographicum componens, Mediomaticos scripsit adcolere Rhenum. quâ in re Cæsaris, ut in plerisque Gallicis, sequutus est fidem. Cæsar equidem commentar. I, de Vangionum, Nemetum, Triboccorumque reditu ab Ariovistino bello in domesticas cis Rhenum sedes, prorsus nihil narrat: è diverso de universo Ariovisti exercitu sic ibidem scribit: *Omnes hostes terga verterunt; neque prius fugere destiterunt, quam ad flumen Rhenum, millia passuum quinquaginta, pervenerunt. ibi perpauci, aut, viribus confisi, transnatare contenderunt, aut, lintribus inventis, salutem sibi petierunt: in his fuit Ariovistus, qui naviculam, deligatam ad ripam, nactus, eâ profugit. reliquos omnes equites consecuti nostri interfecerunt.* Quia igitur postea nihilo minùs perpetuò Vangiones, Nemetes ac Tribocci, cis Rhenum incoluerunt: non omnes domo ad bellum istud profectos fuisse, existimandum est; sed partem tantum, è singulis deletam. Fallitur Rhenanus, rerum Germanicar. lib. I; quum de his apud Cæsarem, in commentario secundo, Rhemos narrare arbitretur; *Omnes Belgas in armis esse; Germanosque, qui ripas Rheni incolunt, sese cum his conjunxisse.* probatiora quidpe exemplaria habent, *qui cis Rhenum incolunt.* ipsique mox Rhemi ostendunt, quos heic Germanos intelligant: nempe, *Condrosos, Eburones, Ceresos, Pamanos, qui uno nomine Germani adpellabantur.* De Vangionibus autem, Nemetibusque, ac Tribocci, in recensione populorum, qui istâ expeditione Belgicâ in armis erant, ne verbum quidem faciunt;

ciunt; nec de Mediomaticis, ac Treveris, multo vicinioribus. nimirum, quia eo bello abstinebant, amicitia haud dubie cum Caesare facta: quod de omnibus, ex uno Trevirorum exemplo, colligo; quos *auxilii causa equiteis sibi misisse* ad id bellum, testatur ipse eodem commentario postea.

Jam vero ad finis singulorum quod attinet; tam vario ab auctoribus variis ponuntur ordine, uti haud facile dispicias, quae vera singulis fuerit sedes. Ac Caesaris quidem ordinem, commentario primo notatum, minus ducendum censeo; quando non hoc ei illic fuit institutum, uti dictas genteis in suas quamque sedes ordine geographico describeret; verum uti singula earum genera, sicuti in acie constiterant, militari modo describeret. Alius tamen ejusdem auctoris est locus, in commentar. IV, ubi non aciem struit, sed Rheni amnis decursum geographice designat. *Rhenus, inquit, oritur ex Lepentis, qui Alpeis incolunt, & longo spatio, per finis Nemetum, Helvetiorum, Sequanorum, Mediomaticorum, Triboccorum, Trevirorum, etiam fertur.* Qui ordo quodammodo cum Plinii ordine, supra dicto, congruere videtur; quatenus Nemetes supra Triboccos statuuntur. Strabo quoque, libro quarto, infra Mediomaticos locat Triboccos: *Μετὰ δὲ τὰς Mediματικὰς ἔστι Τριβόκκων παροικίαι τὴν Ῥῆνον Τετρίποι.* Post Mediomaticos, Rhenum accolunt Treveri. Verum quod ad hunc attinet, jam antea monui, quod pluribus in sequenti opere patebit exemplis, in plerisque; cum sequutum esse Caesarem. Caesari autem fides heic esse debet admodum exigua, imò prorsus nulla; quum & alii, ut infra ostendetur, auctores ei reclamant, & ipse incuriae circa haec loca se arguat. quidpe neque Helvetii, neque Sequani infra fuere Nemetas, ut ille recenset; nec Mediomaticorum ulli Rhenum tunc accollere. sed nec Rauracorum neque Vangionum ullam facit mentionem; quos tamen amnis ripam eam tempestate coluisse, satis certum. nam de Rauracis ipse testis est, commentar. I; ut supra pluribus expositum est: & de Vangionibus satis est argumenti, quod eos, una cum Nemetibus ac Triboccis, jam tum in Ariovisti acie fuisse tradit: satisque constat, post Caesarem nullos amplius populos ex Germaniam in Galliam transmigrasse, ante Romani imperii inclinationem, nisi quos Augustus Caesar transtulit, Vbios atque Sugambros. Sed negligentem in hac ripa geographum fuisse Caesarem, patet apertius commentar. VI; ubi de initio silvae Hercyniae sic ait: *Oritur ab Helvetiorum, Nemetum, & Rauracorum finibus.* quum tamen Helvetiis juncti fuerint Rauraci: inter hos vero ac Nemetes, Sequani ac Tribocci coluerint. Majus quoddam pondus mereri videntur verba Plinii: qui quum ad inferiorem amnis partem recto ordine (id quod ex aliis comprobari potest auctoribus) junxerit *Vbios, Gugernos, Batavos*: haud parum movere nos debebat, uti, in superiore quoque ripa ordinem cum observasse haud falsum, crederemus. Verum quia ex aliis auctoribus infra constabit, Spiram opidum olim fuisse Nemetum, Vomatiam Vangionum; his vero, propter angustias agrorum, tertii interponi Tribocci haud possint: nec illius heic valebit auctoritas. Taciti sane auctoritas maxima esse debebat, utpote scriptoris tum gravissimi, tum accuratissimi, harumque regionum maxime gnari; quidpe qui ipse procurator Belgicae fuit. at ne is quidem geographiam observavit dictorum populorum seriem. Nec mirum. non enim Galliae populos describere ei institutum fuit eo opere, quod de Germaniam conscripsit: sed ipsam Germaniam, Rheno amne finitam. antequam autem propositum opus adgrederetur; qui populi è Germaniam in Galliam transgressi fuerant, nudis nominibus indicare voluit. Itaque sic inquit: *Quae nationes è Germaniam in Galliam commigraverint, expediam.* & mox: *Treveri & Nervii circa affectationem Germanicae originis ultro ambitiosi sunt; tamquam per hanc gloriam sanguinis à similitudine & inertia Gallorum separantur. Ipsam Rheni ripam haud dubie Germanorum populi colunt, Vangiones, Treboci, Nemetes. Vbii quidem, quamquam Romana colonia esse meruerint, ac libentius Agrippinenses, conditoris sui nomine, vocentur: origine non erubescunt. transgressi olim, & experimento fidei super ipsam Rheni ripam collocati, ut arcerent, non ut custodirentur. Omnium harum gentium virtute praecipui Batavi.* In quibus verbis nullus sane populorum ordo observatus. neque enim Nervii Vangiones contermini fuere, neque Nemetibus Vbii, neque his Batavi. Proinde, uti antea dixi, neque gravitas auctoris in his culpanda, neque auctoritas recipienda. Iam vero Ptolemaeus, cujus auctoritas, ut geographi, vel summa esse debebat, plane absurdus est circa has nationes; Nemetas infimos constituens super hos Vangiones, dein Triboccos. Ceterum Tacitus, historiae. IV, *Tutor, inquit, Trevirorum copias, recenti Vangionum, Nemetum, (sic legendum, pro Caracatum, infra docebo) Triboccorum lectu auctas, veterano pedite atque equite firmavit.* Hic ordo maxime placet; videlicet, adverso flumine ripam si legas: firmatur enim ab auctore Notitiae provinciarum, his verbis:

Sub

Sub dispositione viri spectabilis, ducis Mogontiaccensis:

Prefectura militum	Pacensium	Saletione.
	Menapiorum	Tabernis.
	Anderecianorum	Vico Iulio.
	Vindicum	Nemetes.
	Mariensium	Alta ripa.
	Secunda Flavia	Vangiones.
	Armigerorum	Mogontiaci.
	Bingensium	Bringio.
	Balistariorum	Bodobriga.
	Defensorum	Confluentibus.
Acincensium	Antonaco.	

Vbi recto ordine castra militum Romanorum, quæ nunc sunt opida, junguntur. Saletio est Seltz; Tabernæ, Rhein Zabern; Vicus Iulius, Germershem; Nemetes, Speir; Alta ripa; Alerip; Vangiones, VVorms; Mogontiacum, Mentz; Bingium, Bingen; Bodobrica, Boppard; Confluentes, Coblenz; Antonacum, Andernach. Quæ cuncta rectè sic explicari, infra firmabo. Quum igitur Vangionum fuerit VVorms opidum, Treverorum autem extremum Bingium, uti infra ostendetur: rectè Tacitus Treveris proximè subnectit Vangiones: 20 hisque Nemetes: quorum Spira: & inde Triboccos; quorum Argentoratum. Limiteis igitur universis circumscribo, ab oriente Rhenum amnem, ab antiquo Mediomatricorum. Sequanorumque confinio, quod fuit juxta opidum ulterioris ripæ Burchem, ad Navæ usque amnis confluentem, qui est apud opidum Bingen. à meridie eundem limitem, quo supra Sequanorum agrum à Mediomatricum finibus divisi. hinc ab occidente excelsa montium juga, quæ, Ellatiæ ab Lotharingâ separantia, vulgaribus vocabulis Auf der Furst, mox Hundes ruck dicta, in septemtriones versus ad opidum Keyfers Luter extenduntur: hinc verò flumen cui id opidum adpositum, ad confluentem usque Navæ, & inde ipsum Navam, ad Rheni confluentem. Singulos verò sic distingvo: Triboccos ab Nemetibus, flumine Motra; Nemetes ab Vangionibus flumine Luterio, quod eodem lacu cum 30 antedicto illo, apud opidum Keyfers Luter exoriens, aversâ regione in Rhenum defluit, apud Altam ripam. Sed de singulis accuratius propriis capitibus dicatur.

CAP. XI.

De TRIBOCIS.

TRIBOCORUM nomen in variis auctorum exemplaribus variè scriptum reperitur. nam apud Plinium, in quibusdam exemplaribus leguntur Triboci, in aliis Tribocci, in aliis Tribochi, in nonnullis Tribocchi: apud Cæsarem quoque, Triboci, Tribocci, Treboci, Trebocci: & apud Tacitum in libro de Germaniâ Treboci; in 14 autem 40 historiarum, Triboci. Ptolemæi item libri alii habent Τριβόκκι, alii Τριβόκι, nonnulli Τριβόκι: quorum hoc haud dubiè mendosum, facili jacturâ tertiæ partis literæ κ, ex quâ facta litera ν, quod tamen vocabulum adeò placuit Rhenano, uti apud Marcellinum etiam, in lib. XVI, pro vitiato itidem vocabulo Tribuncos, haud dubitaverit legere Tribonos: de quo plura postea. Strabonis exemplaria constanter referunt Τριβόκκισ. In Cæsaris quibusdam exemplaribus, comment. I, accusativus casus legitur Triboces: haud dubio mendo, pro Tribocos, quum in iisdem exemplaribus, comment. IV, sit genitivus Tribocorum; nec variasse Cæsarem idem vocabulum declinando simile sit veri. Reliqua illa cuncta rectè dicuntur: variantibus scilicet Celticæ lingvæ dialectis. nec enim eorum perinde displicet sententia, qui dictam sic nationem arbitrantur, à loco, qui nunc Ellatiæ vicus dicitur Zun dreyen buchen, id est, Ad treis fagos. prisca enim Celtæ tres dicebant thri, & variante dialecto, thre: fagus autem arbor, quæ superioribus Germanis dicitur buche & büche, inferioribus sive Saxonibus est boke & böke, & Rheni divortiorum ostiorumque accolis boeke, & bueke. Hinc etiam apud Marcellinum, dicto libro, pro Tribuncos, legendum ego 50 judico Tribuccos. nam, eandem nationem cum illic intelligere, infra ostendam. Ceterum continent Trebocorum fines antiqui nunc Ellatiæ superioris partem dimidiam, septentriones spectantem; item inferioris partem ferè dimidiam, illi proximam.

Primus à Sequanorum finibus, & opido eorum Argentatiâ, in Tribocis memoratur locus tabulæ itinerariæ, nomine H E L L U M, unde XII numerantur millia passuum Argen-